

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Pe lângă Academia de Administrare Publică va fi creat un Centru de Dezvoltare Strategică

Pe 8 aprilie, curent, la Academia de Administrare Publică s-a aflat într-o vizită de lucru o delegație din Polonia, reprezentată de dl Tomasz CZUBARA prorector al Școlii Superioare de Administrare Publică din Szczecin, și dl Robert ZARKOWSKI, expert al Asociației de dezvoltare economică a localităților. Ei au avut o întâlnire cu prim-prorectorul Academiei, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, la care au participat prorectorul Academiei, dl Aurel SÎMBOTEA-NU, doctor, conferențiar universitar, Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, Silvia DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șefa Direcției știință și cooperare internațională, și Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională.

Scopul vizitei l-a constituit prezentarea proiectului ce prevede crearea pe lângă Academia de Administrare Publică a Centrului de Dezvoltare Strate-

gică. Dl T. Czubara a menționat că a mai avut relații de colaborare cu Academia, primul proiect în comun fiind realizat în 2011, colaborare ce urmează a fi aprofundată prin implementarea unui nou proiect de interes național reciproc avantajos.

Dl A. Groza a menționat, la rândul său, că și Academia de Administrare Publică cooperează fructuos cu parteneri din Polonia, referindu-se la vizitele de studiu, stagii și alte activități de colaborare. Dumnealui a făcut o scurtă prezentare a Academiei, a procesului de studii de masterat și doctorat, de

dezvoltare a măiestriei profesionale a funcționarilor publici, subliniind că propunerea colegilor polonezi de a implementa în comun un nou proiect de importanță strategică pentru parcursul european al Republicii Moldova este binevenită.

Făcând o prezentare generală a Centrului de Dezvoltare Strategică, oaspeții au menționat că prin crearea acestui Centru se urmărește scopul de a consolida și perfecționa capacitățile autorităților publice din Republica Moldova pentru elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare regio-

nală și locală. La prima etapă de realizare a proiectului se prevede o deplasare de stagiu pentru 8 colaboratori ai Academiei, care vor gestiona și promova activitatea Centrului. Proiectul prevede, de asemenea, dotarea Centrului cu echipament și mijloace tehnice performante, instruirea colaboratorilor în baza experienței poloneze privind elaborarea strategiilor de dezvoltare regională și locală și de atragere a investițiilor pentru funcționarea autonomă a Centrului.

În acest context, dl A. Groza a menționat că tema strategiilor de dezvoltare regională este abordată și în cadrul Academiei, referindu-se la mesele rotunde tematice organizate în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor,

Părțile au convenit să elaboreze un plan de acțiuni privind etapele și termenele de implementare a proiectului care este prevăzut să fie finalizat la sfârșitul acestui an.

Cor. „F. P.”

Cei ce cred, să vină să ia lumina Învierii.

Simbolică și serafică prin reînvierea firii, primăvara, trecând hotarul Floriilor, își înalță zborul dincolo de mâine cu fiice oră, cu fiice clipă, cu fiice

Lumina nestinsă a Sfintelor Paști

floare. Odată cu sărbătorirea Sfintelor Paști de către catolici, intrăm în Săptămâna Patimilor sau cea Mare a creștinilor ortodocși binecuvântați de mersul înainte al Luminii și de Mila nemărginită a Celui de Sus, de iubirea Lui nesfârșită, căruia îi datorăm și viața și bucuria creației și renașterea însăși, dar și scăparea de indiferență, din robia întinericului, din păcat și

ieșirea la Libertate.

Triumful ezoteric de la Întâmpinarea Domnului cu rămurele de palmier, de Florii, în Ierusalim, la Răstignirea lui din Vinerea Patimilor pe Golgota și la Învierea Lui, din Duminica Paștilor, simbolizează întregul Destin deic prin care ni s-a transmis mesajul iubirii lui Dumnezeu, eternitatea Ei – unica sursă inepuizabilă, care

*Eu sunt Calea,
Adevărul și Viața!
Iisus Christos*

il poate, prin Credință, transforma pe om, făcându-l smerit, evlavios, creator, divin.

Toate războaiele interminabile, pe care le declanșează omenirea de la începuturi până

(Continuare în pag. 9)

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, și Traian Băsescu, fost președinte al României, au vizitat Biserica de lemn în stil maramureșean „Sfinții Martiri Brâncoveni” și Cetatea din orașul Soroca.

Domnii Nicolae Timofti și Traian Băsescu au fost salutați de președintele raionului Soroca, Victor Său, după care au

Președintele N. Timofti și ex-președintele României, T. Băsescu, în vizită la Soroca

asistat la un serviciu divin oficiat de un sobor de preoți. Parohul bisericii, părintele Sorin Hulață, a declarat că în timpul vizitei oficiale a președintelui Nicolae Timofti, pe 3 mai 2012, la București, președintele Traian Băsescu a anunțat că România dăruiește Republicii Moldova o biserică de lemn în stil maramureșean. Locașul sfânt, construit de meșteri de peste Prut, are o înălțime de aproape 30 de metri și poate găzdui 200 de enoriași.

N. Timofti a mulțumit statului român pentru contribuția adusă la realizarea unor importante proiecte culturale și educaționale în țara noastră.

DI Traian Băsescu a reiterat angajamentul României de a sprijini necondiționat Republica Moldova și a subliniat că limba română și religia creștină reprezintă cei doi piloni ai conștiinței naționale românești.

Ulterior, președintele Timofti și T. Băsescu au făcut o excursie la cetatea din localita-

te, aflată în reconstrucție. Directorul muzeului cetății, Nicolae Bulat, i-a informat pe oaspeți că fortăreața de pe malul Nistrului a fost construită de domnitorul Ștefan cel Mare în sec. al XV-lea și apoi fortificată în sec. al XVI-lea de domnitorul Petru Rareș. În urma lucrărilor de renovare, finanțate de Uniunea Europeană în cadrul proiectului transfrontalier „Bijuterii medievale”, în valoare de 2 milioane de euro, cetatea își va recăpăta aspectul inițial.

Parlamentul va aproba un plan de acțiuni pentru armonizarea legislației naționale cu acquis-ul comunitar și va desemna instituțiile responsabile de implementarea legislației armonizate. Anunțul a fost făcut de Președintele Parlamentului, Andrian Candu, la întrevvedere cu eurodeputații Andi Cristea, copreședintele Comitetului Parlamentar de Asociere R. Moldova – UE, și Michal Boni, vicepreședinte al Comitetului. Principalele subiecte abordate în cadrul întrevederii au vizat

Legislația națională conformă celei europene

evoluțiile politice și economice din țara noastră, implementarea Agendei de Asociere și prioritățile legislative.

Speakerul a solicitat sprijinul Parlamentului European pentru finalizarea procesului de ratificare a Acordului de Asociere de către toate statele membre ale UE. „Implementarea Acordului de Asociere și a celui de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător reprezintă unica soluție eficientă pentru modernizarea țării. Trebuie să ne facem temele pentru acasă, să implementăm reformele cât mai grabnic pentru ca R.Moldova să devină membru al UE”, a declarat Președintele

Parlamentului. Andrian Candu a menționat că printre prioritățile legislative ale sesiunii de primăvară a Parlamentului se regăsesc adoptarea Legii bugetului de stat și a politicii bugetar-fiscale, a Legii privind procuratura, a modificărilor la Codul audiovizualului. Președintele Parlamentului a anunțat că proiectul de modificare a Codului audiovizualului, propus recent de un grup de deputați, va fi retras, urmând să fie înregistrată o altă inițiativă legislativă. „Ne dorim calitatea legilor și transparență în adoptarea lor. Noul proiect, al cărui scop va fi să oprească propaganda media externă, va fi

inclus pe agenda parlamentară după ce vor exista dezbateri cu societatea civilă și va fi consultat de partenerii de dezvoltare”, a menționat Candu.

Europarlamentarii au încurajat autoritățile din Republica Moldova să continue implementarea reformelor asumate și să obțină rezultate concrete. „Suntem avocați corecți ai Republicii Moldova în Parlamentul European și vom face toate demersurile necesare pentru a ușura drumul european al Republicii Moldova, în special la nivel parlamentar”, a declarat Copreședintele Comitetului Parlamentar de Asociere Republica Moldova – UE, Andi Cristea.

Guvernul Republicii Moldova a votat o serie de decizii importante privind angajarea răspunderii politice asupra proiectelor de lege ce vizează politica bugetară, fiscală și vamală, Bugetul de Stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile asigurării obligatorii

Răspundere politică asupra proiectelor de lege

de asistență medicală pentru anul 2015.

Primul-Ministru a argumentat deciziile respective prin faptul că s-a tergiversat elaborarea acestor proiecte, iar țara are nevoie de acțiuni ferme pentru asigurarea stabilității.

„Înțelegem că din poziția unui guvern minoritar nu ne putem aștepta la o aprobare în regim de urgență în Parlament. Nu avem timp, acest proces ar putea dura săptămâni sau chiar luni. În mod normal, aceste do-

cumente trebuiau aprobate cu mai bine de jumătate de an în urmă”, a precizat Chiril Gaburici.

Potrivit Premierului, această responsabilitate, pe care și-a asumat-o Cabinetul de Miniștri, a fost dictată și de necesitatea de a continua negocierile cu partenerii externi.

„Guvernul vine cu o serie de simplificări și îmbunătățiri pentru cetățeni și mediul de afaceri. Această angajare de răspundere este o necesitate stringentă pentru țară și mizăm

pe înțelegerea deputaților din Parlament”, a declarat Primul-Ministru.

Chiril Gaburici a mai spus că majorările de salarii și pensii planificate sunt acoperite total de buget. Totodată, sunt prevăzute îmbunătățiri la administrarea și reducerea cotelor TVA, este majorată scutirea personală de la impozitele pe venit pentru angajați. Mai mult, polița de asigurare medicală pentru anul 2015 rămâne la costul de anul trecut – 4.056 de lei.

Noi tendințe ale managementului public

O masă rotundă cu această tematică a avut loc, recent, la Academia de Administrare Publică, la care au participat profesori și masteranzi de la Academie, reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. În cadrul acestei mese rotunde, organizată de Catedra economie și management public a fost prezentat proiectul de cercetare fundamental **„Managementul dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților inter-regionale în cadrul Republicii Moldova prin prisma noii politici de coeziune europeană.”**

Prim-prorectorul Academiei, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, a menționat importanța și actualitatea temei abordate, în contextul europenizării managementului public. Masteranzii, doctoranzii Academiei trebuie să contribuie activ prin cercetările lor la perfecționarea științei administrative autohtone conform standardelor europene și internaționale. Este importantă și colaborarea Academiei cu instituțiile publice, cu autoritățile publice centrale și locale pentru ca împreună să fie examinate, studiate și implementate cele mai avansate modalități de mo-

dernizare a serviciului public, a mai subliniat dl A.Groza.

Coordonatoarea proiectului, dna Tatiana TOFAN, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public, a făcut o amplă prezentare a proiectului de cercetare fundamental, aprobat prin hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei. Referindu-se la oportunitatea proiectului, domnia sa a menționat, că acesta își propune să ofere autorităților centrale și locale un suport științific, bine documentat, privind dezvoltarea regională, soluții concrete, bazate pe lanțuri decizionale, ce vor avea ca finalitate atenuarea

disparităților teritoriale și poate oferi o imagine clară privind componentele teritoriale ce au nevoie de sprijin în dezvoltarea lor economică.

Echipa de cercetare a proiectului, constituită din opt cercetători științifici, își propune să facă o analiză comparativă a procesului de dezvoltare regională a țărilor din Uniunea Europeană și a Republicii Moldova, a disparităților regionale, urban-rurale, a tipologiilor spațiale în Europa Centrală, de Est și Sud-Est, a dinamicii și naturii disparităților regiunilor de dezvoltare din Republica Moldova.

Alte obiective ale proiectului prevăd evaluarea modului în care regiunile beneficiază de investiții străine și autohtone și

elaborarea unui model de acțiune locală pentru atragerea investițiilor, analiza posibilităților de cooperare interregionale, interne și externe, ce vor contribui la dezvoltarea economică și care se încadrează în acordurile încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

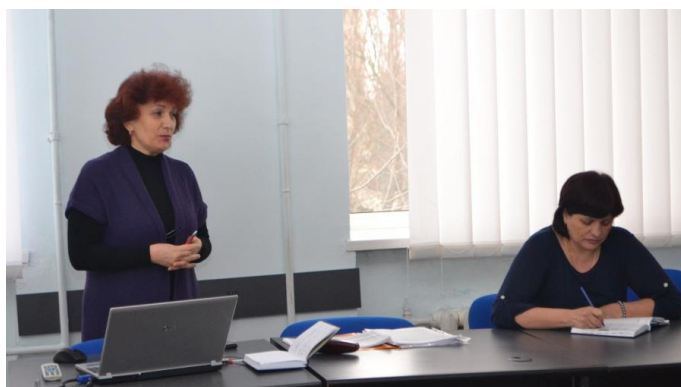
Dl Igor MALAI, șef-adjunct al Direcției generale dezvoltare regională a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, a dat o înaltă apreciere colaborării dintre Academie și minister, fiind prin aceasta o contribuție însemnată în implementarea eficientă a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, un aspect important al căreia este anume diminuarea disparităților regionale, care au o particularitate distinctivă pentru țara noastră. Din acest punct de vedere, realizarea proiectului de cercetare fundamentală privind noile tendințe ale managementului public va fi un aport considerabil la reglementarea dezvoltării echitabile a regiunilor țării noastre, a menționat reprezentantul Ministerului.

Proiectul de cercetare privind noile tendințe ale managementului public va fi realizat în 4 etape pe o perioadă de până în 2018.

Proiect instituțional privind consolidarea APL

Pe 2 aprilie curent, la Academia de Administrare Publică a fost lansat proiectul **„Consolidarea instituțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană”**, care urmează a fi realizat în perioada anilor 2015 – 2018. La eveniment au participat membrii echipei de cercetare a proiectului, profesori de la Academie.

Oportunitatea proiectului este dictată de necesitatea realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere, aprobat de Guvernul Republicii Moldova,

acordării asistenței metodologice autorităților publice locale în procesul de implementare a Acordului de Asociere cu UE, consolidării și coeziunii societății.

Coordonatoarea proiectu-

lui, dna Tatiana ȘAPTEFRAȚI, doctor, conferențiar universitar, a făcut o amplă prezentare a documentului, invocând ipoteza că administrația publică locală eficientă, responsabilă, transparentă și profesionistă

constituie un factor de succes în implementarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Domnia sa s-a referit, de asemenea, la obiectivele proiectului, la metodele de cercetare și protocoalele experimentale prevăzute a fi utilizate, la alte aspecte ale procesului de cercetare pe parcursul celor 4 ani de implementare a proiectului.

În scopul diseminării rezultatelor cercetării, vor fi organizate 4 conferințe științifico-practice internaționale și 4 mese rotunde, scrise 25 de ar-

(Continuare în pag. 4)

Instruiri germane în domeniul marketingului regional

Dezvoltarea regională se înscrie ca o politică de stat de coordonare a autorităților administrației publice centrale și locale, a colectivităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, orientată spre planificarea și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate, ce ar corespunde rigorilor standardelor europene. În realizarea acestei politici, în corespundere cu Strategia Națională de Dezvoltare, un rol însemnat îi revine Academiei de Administrare Publică, în contextul pregătirii cadrelor înalt calificate pentru serviciul public al țării.

Reieșind din aceste considerente este în permanentă perfecționare procesul de studii și de instruire, fiind aplicate experiența și practicile avansate ale țărilor europene prin implementarea de noi proiecte investiționale. Pentru realizarea cu succes a acestor deziderate se planifică noi cursuri în procesul de perfecționare a măiestriei profesionale.

În acest scop, în perioada 22-28 martie 2015, un grup de 8 formatori ai Academiei de Administrare Publică - Aurelia Țepordei, director al Departamentului dezvoltare profesională, Tatiana Tofan, șef al Catedrei economie și management public, Veronica Butnaru, profesoară la aceeași catedră, Tatiana Șaptefrăți, Tatiana Savca, Tatiana Castrașan, Svetlana Rață, profesoare la Catedra științe administrative, și Liubovi Prodan-Șestacova, metodistă în Departamentul dezvoltare profesională, - au participat la cursul de formare a formatorilor (ToT) „Marketing regional - instrument de dezvoltare regională”, care s-a desfășurat în Bavaria, Germania. La cursul respectiv au mai participat reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, precum și ai Agențiilor de Dezvoltare Regională. Cursul a fost organizat cu suportul organizatoric și financiar al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Scopul general al cursului l-a constituit familiarizarea participanților cu conceptul de

marketing regional, consolidarea capacităților profesionale și dezvoltarea competențelor formatorilor în vederea inițierii unui nou curs „Marketing local și regional pentru o dezvoltare regională durabilă”, care va fi elaborat în anul curent de către Academia de Administrare Publică și va fi oferit autorităților publice locale / membrilor consiliilor regionale pentru dezvoltare.

În cadrul cursului au fost abordate subiecte referitor la:

- conceptul de marketing regional și branding al produselor;

- marketingul regional în contextul dezvoltării regionale;

- politica UE privind marketingul regional;

- comunicarea strategică în marketingul regional;

- instrumentele de marketing regional;

- branding-ul produselor (tipuri de produse și servicii regionale/ locale);

- practicile de abordare a părților interesate din interiorul unei regiuni, precum și din afara regiunii pentru orice tip de marketing, cum ar fi: turistic, de investiții, servicii sau alte produse relevante;

- produsele regionale și modul în care acestea trebuie protejate;

- comunicarea cu publicul și promovarea brandului regional;

- finanțarea și cooperarea interinstituțională;

- motivarea și implicarea societății civile în dezvoltarea regională, branding și marketing regional, promovarea serviciilor publice locale etc.

- experiența Germaniei și a țărilor din Europa de Sud-Est privind marketingul regional.

Programa a inclus vizite în teren, precum și discuții cu reprezentanții instituțiilor relevante din domeniu.

Întâlnirile cu reprezentanții instituțiilor din Germania, Austria și Croația, au conturat idei și studii de caz care vor fi utilizate la elaborarea și implementarea noului curs „Marketing local și regional pentru o dezvoltare regională durabilă”.

Participanților la curs le-au fost acordate certificate de participare „Regional Marketing as an instrument for Regional Development.”

Vitalie NICA

Proiect instituțional privind consolidarea APL

(Sfârșit. Început în pag. 3)

titocle științifice, publicate 6 articole în revista „Administrarea Publică” și în ziarul „Funcționarul Public”, editate o monografie, 1500 de pliante informative pentru a fi repartizate de Academiei administrațiilor publice locale, va fi elaborată o pagină WEB dedicată proiectului, va fi asigurată plasarea informației

pe site-ul Academiei.

Este prevăzută și colaborarea internațională în cadrul tematicii de cercetare, urmând ca 4 fișe de propuneri de proiect să fie elaborate și depuse în cadrul programelor lansate de ERASMUS 2020 UE, de ministerele afacerilor externe ale României și Estoniei, de PNUD, USIAD, GIZ și Ambasada Statelor Unite ale Americii.

Echipa de cercetare își propune realizarea unui studiu complex al organizării și funcționării autorităților publice locale în Republica Moldova și identificarea soluțiilor optime de îmbunătățire a activității acestora în contextul implementării Acordului de Asociere cu UE. Din echipa de cercetare mai fac parte Oleg BALAN, doctor habilitat, pro-

fesor universitar, Tudor DELIU, magistr, lector superior, Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, Tatiana SAVCA, magistr, lector superior, Svetlana RAȚĂ, magistr, lector superior, Ludmila ANDRIEVSCHI, magistr, lector superior.

Vlad IONAȘCU

Vizită la primăria orașului Pittsburgh, SUA

Aflat la un stagiu de cercetare în Statele Unite ale Americii, dl Orest Tăriță, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră relații internaționale a Academiei de Administrare Publică, actualmente profesor-cercetător în cadrul programului Fulbright, a avut o întrevedere de studiu cu dna Lourdes Sanchez Bridge, șefa Departamentului juridic al primăriei or. Pittsburgh (Pennsylvania, SUA), coordonator al Comisiei de Etică. La întrevedere a participat dl Kevin Kearns, profesor la Colegiul de Afaceri Publice și Relații Internaționale al Universității din Pittsburgh, Director al Institutului de Leadership Responsabil.

În cadrul întrevederii au fost abordate aspecte importante ce țin de etica serviciului public, guvernarea locală și centrală, treptele de implementare a Codului național de Conduită al SUA

și respectarea de către oficialii publici a prevederilor Codului de Conduită local.

În cadrul discuțiilor a fost acordată o atenție deosebită activității Comisiei de Etică a municipiului, formată din 9 membri, cetățeni ai urbei aleși pe un termen de 3 ani. Politicile Comisiei sunt strict ajustate la cerințele Comisiei Naționale de Etică. Una din misiunile Comisiei rezidă în respectarea integrității valorilor morale de către oficialii publici, examinarea cazurilor

de violare a normelor etice de către aceștea și a conflictelor de interese, precum și ajustarea Codului intern de conduită local la rigurile timpului.

Dl Orest Tăriță a adresat întrebări ce țin de cooperarea Comisiei cu Oficiul de Etică guvernamentală al SUA, Societatea Americană pentru Administrare Publică, Centrul de Integritate Publică, standardele și criteriile de evaluare a integrității oficialilor publici, experiența acumulată în combaterea

corupției, a problemelor existente și modalităților lor de soluționare etc.

Pe parcursul anului 2015, în cadrul primăriei au avut loc mai multe consultări ale dnei Lourdes Sanchez Bridge cu noul primar Bill Peduto, o mare speranță a locuitorilor orașului, și cu membrii Consiliului municipal privitor la înlocuirea actualului Cod de Etică cu unul nou, în anul 2016.

Adaptarea și promovarea practicilor avansate de lucru ale primăriei orașului Pittsburgh în cadrul studiilor de masterat și cursurilor de instruire la Academia de Administrare Publică va fi de un real folos realizării obiectivelor privind perfecționarea în continuare a pregătirii cadrelor pentru serviciului public al Republicii Moldova.

La încheierea întrevederii, gazda a oferit invitaților o excursie prin frumosul edificiu istoric al primăriei.

Etica în viața socială americană

Pe 2 aprilie 2015, la Universitatea din Pittsburgh (SUA), s-a încheiat predarea cursului „Etica și viața socială” la masterat a distinsului profesor de etică și responsabilitate socială, Peter MADSEN, unul dintre cei mai notorii specialiști în domeniul eticii aplicate din Statele Unite ale Americii, autor al numeroaselor studii de specialitate și deținător al mai multor premii de rezonanță. Cursul conceput din 44 de ore teoretice și practice a demarat la 8 ianuarie curent și a avut, ca și cele precedente, un succes deosebit printre masteranzii Universității, făcând parte din palmaresul celor 11 cursuri (inclusiv cel de Etică în Administrația Publică) ținute de acest renumit cunoscător al eticii la diferite instituții de învățământ superior.

La acest curs a participat și s-a expus propriile viziuni dl Orest TĂRIȚĂ, doctor în științe politice, conferențiar universitar, șef Catedră științe politice și relații internaționale a Academiei, care actualmente își continuă stagiul de cercetare în domeniul eticii serviciului public în SUA.

În opinia cercetătorului, predarea acestei discipline ca, de altfel, și a celorlalte, este axată pe utilizarea unor diverse surse de informație, implicarea masivă a masteranzilor în cadrul prelegerilor și seminarelor, lucrul în grup, schimbul de opinii, expunerea viziunilor personale, analiza situațiilor de caz etc. Pe parcurs, s-a procedat la două testări, iar la sfârșit masteranzii au prezentat câte un referat la tematica inclusă în progra-

ma de studii.

Spiritul creativ al talentatului profesor, precum și cel al masteranzilor a dominat plenar pe parcursul orelor. Cei prezenți s-au antrenat activ în abordarea multiplelor aspecte ce țin de managementul eticii în viața socială (dileme etice, coduri de conduită, conflicte de interes, mită, cadouri, corupție, probleme de viață și moralitate sexuală,

drepturi ale omului, libertate civilă, terorism, justiție socială și economică, sărăcie globală și probleme de mediu etc.).

Importanța acestui curs este relevantă și pentru Academia de Administrare Publică, unde se predă cursul de „Deontologie a functionarului public”, care necesită unele intervenții, modificări și com-

plectări, ținând cont de conținutul și practicile predării acestei discipline la Universitatea din Pittsburgh și alte universități americane.

Peresecina – dezvoltare prin cooperare

Peresecina este unul dintre cele 30 de sate incluse în Programul Comun pentru Dezvoltare Locală Integrată (PCDLI), principalul partener al Guvernului Republicii Moldova în implementarea reformei de decentralizare, printre obiectivele căruia se numără promovarea cooperării comunitare și intercomunitare, participarea tot mai activă a cetățenilor la procesul de administrare a comunităților.

La această temă, am realizat un interviu cu dl Nicolae BUZU, primar al satului Peresecina, raionul Orhei.

CORRESPONDENTUL: *Ce înseamnă pentru satul Peresecina colaborarea cu PCDLI?*

Nicolae BUZU: Satul Peresecina face parte din Programul comun de dezvoltare locală integrată din anul 2011, fiind o contribuție considerabilă la dezvoltarea capacităților autorității publice locale în domeniul planificării, bugetării, implementării, monitorizării și evaluării inițiativelor de dezvoltare locală. În cadrul programului au fost implementate 2 proiecte de o mare însemnătate.

Primul proiect, „**Modernizarea managementului instituțional și asigurarea transparenței în activitatea APL Peresecina**”, în valoare de 5.000 de dolari SUA, a avut drept scop intensificarea capacităților instituționale ale primăriei Peresecina și sporirea transparenței în activitatea APL. Rezultatele proiectului dat au condus la perfecționarea procedurilor și mecanismelor de asigurare a accesului cetățenilor la informația de interes public și în procesul decizional.

Dar pentru a antrena mai activ sătenii în soluționarea problemelor comunității, la inițiativa proprie, am luat decizia de a crea asociația obștească „Peresecina”, activitatea căreia este susținută de către fiecare cetățean, care poate contribui în limita posibilităților, cu o anumită sumă de bani, de regulă, cel puțin 100 de lei. Sursele acumulate sunt utilizate la dezvoltarea și menținerea infrastructurii satului, consătenii fiind informați, periodic, despre direcționarea acestora.

Cel de-al doilea proiect a avut ca bază conceptul de cooperare intercomunitară. În acest sens, a fost semnat acordul de asociere intercomunitară și întemeiată Întreprinderea

Nicolae BUZU,
primar al s. Peresecina,
raionul Orhei

Municipală Intercomunitară „Prosper-Rural”, prestatoare de servicii de salubritate în satele Peresecina, Sămănanca, Teleșeu și comuna Donici. Efectul nemijlocit al acestei măsuri contribuie la amenajarea și salubritatea teritoriilor publice din localitățile respective.

Tot în cadrul asistenței comunitare din partea PCDLI, a fost elaborată Strategia de dezvoltare social-economică a satului Peresecina pentru anii 2014-2017.

COR.: Ce alte proiecte investiționale și cu suportul căror donatori sunt implementate pentru dezvoltarea și modernizarea localității, care este una dintre cele mai mari din țară?

N. B.: Pe parcursul anilor, primăria Peresecina a colaborat cu Fondul Ecologic Național, implementând mai multe proiecte, mai de valoare fiind construcția apeductului, realizarea căruia a asigurat cu apă potabilă de calitate 90% din populația satului. Recent, am aplicat un proiect de construcție a sistemului de canalizare și a stației de epurare cu finanțare, de asemenea, de la Fondul Ecologic Național.

Am realizat și alte proiecte sociale, cum ar fi lucrările de reparație și amenajare a liceu-

lui, grădiniței, a altor instituții publice pentru a le face cât mai utile și confortabile pentru locuitorii satului.

La moment, suntem implicați într-un proiect de eficiență energetică în colaborare cu Fondul de Eficiență Energetică, prin care sperăm să extindem iluminarea stradală pe întreg teritoriul satului și să eficientizăm sistemul de iluminat existent prin schimbarea becurilor cu LED-uri. Proiectul este estimat la aproximativ 6 mln. de lei.

COR.: Care sunt problemele sociale înscrise pe agenda primăriei și cum sunt ele soluționate?

N. B.: Pe agenda primăriei sunt înscrise diverse probleme cu care se confruntă locuitorii satului, cele mai frecvente fiind ale păturilor social-vulnerabile. În limita posibilităților, le acordăm ajutorul de care au nevoie. De exemplu, din fondul de rezervă al primăriei Peresecina se alocă ajutor material pentru bolnavii de cancer, familii aflate sub limita sărăciei, pensionarii, chiar și pentru cadrele didactice, în anumite situații etc.

Fiind un sat mare, cu tradiții, amplasat pe unul din traseele principale ale republicii, gospodarii de aici, istoric, sunt obișnuiți să crească, să procure și să comercializeze produse agricole, dar o fac, din păcate, în locuri neamenajate, pe marginea drumului, cum s-ar spune. Așa că am analizat bine situația și am găsit soluția prin amenajarea unei piețe agricole în centrul satului, unde sătenii vor avea posibilitatea să comercializeze multiple produse agricole și nu numai.

Am avut mult de lucrat și sub aspectul dezvoltării culturale a satului, fiindcă de mulți ani ne confruntăm cu proble-

ma că tineretul din sat nu avea unde să-și petreacă timpul liber. Recent, am beneficiat de mijloace financiare pentru reparația capitală a Casei de cultură și intenționăm, de curând, să oficializăm ceremonia de inaugurare a edificiului cultural renovat. Va fi o încăpere modernă, în incinta căreia vor putea fi desfășurate diferite evenimente culturale: festivități consacrate sărbătorilor satului, concerte, spectacole, dar vor activa și colective de artiști amatori, diferite cercuri pentru copii și tineret.

După cum am menționat, Peresecina este o localitate cu un număr mare de cetățeni, mai mult ca atât, amplasat în apropierea capitalei și, evident, cerințe și probleme sunt multe. Doar cu implicarea nemijlocită a consilierilor locali, înțelegerea și susținerea din partea locuitorilor le putem face față. Aceasta mă face optimist și cred într-un viitor al satului nostru, demn de istoria și tradițiile sale.

Fiind băștinaș al acestui sat și martor ocular al tuturor perioadelor prin care a trecut - înflorire, stagnare și, sper acum, renovare - nu pot să nu-mi doresc să avem un sat cu adevărat european: cu drumuri și strădele asfaltate și iluminate, cu ateliere și mini-fabrici, cu case amenajate și dotate cu cele necesare unui trai decent, cu instituții publice modernizate, cu un parc de odihnă, la nivelul cerințelor zilei de azi, cu bazin și alte locuri de distracție și sport. Ca toate acestea, luate împreună, să asigure principalul scop al comunității: familii întregite și copii fericiți. Cred că aici ar fi binevenit sloganul vestitului cântec „Venii acasă, măi copii...” Doar cu eforturi comune visul poate deveni realitate.

Interviu realizat de
Ion AXENTII

Masteranzii AAP la conferința inter-universitară pe probleme de securitate

Una dintre temele de interes pentru masteranzii de la Academia de Administrare Publică, specialitatea Relații Internaționale, constituie provocările mediului de securitate. În vederea obținerii competențelor și abilităților necesare de cercetare în conformitate cu specializarea, aceștia participă activ la măsurile științifice de profil.

În acest context, este de remarcat faptul, că masteranzi de la Academia de Administrare Publică au participat la conferința științifică **„Summit NATO Wales 2014 și impactul asupra securității est-europene”**, desfășurată la 2 aprilie în cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova.

Conferința a inclus două

paneluri, Criza din Ucraina și complexitatea mediului de securitate est-european și Sistemul de securitate est-european în contextul noilor strategii de securitate ale NATO au fost discutate probleme ce țin de sistemul de securitate

al Republicii Moldova la etapa actuală, perspectivele cooperării Republica Moldova - NATO în contextul mediului regional de securitate etc.

Prezentările studenților și masteranzilor au fost urmate de întrebări și dezbateri în cadrul

căroră cei prezenți au putut să-și expună punctul de vedere cu privire la cele discutate. Studenților cu cele mai bune comunicări și participanților activi li s-au înmînat diplome și premii. Roman Burlacu student al ULIM și Vera Tarsîna masterandă la AAP au fost selectați pentru a participa la etapa următoare ce va consta într-o conferință națională inter-universitară.

Calitatea evenimentului a fost asigurată prin implicarea în organizarea și moderarea lucrărilor conferinței a domnilor profesori Nicolae Țău, Viorica Țicu, Rodica Rusu și Rodica Panța.

Reamintim faptul că, în cadrul AAP s-a deschis Punctul de Informare NATO, mulțumim directorului CID NATO. Datorită inițiativelor directorului CID NATO, Elena Mirzac, sunt stabilite relații de parteneriat cu instituțiile universitare din țară.

Cor. „F. P.”

Inițiind Asociația Obștească „Asociația Comunitară Locală Ivancea” în cadrul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, ne-am pus drept scop dezvoltarea locală/comunitară durabilă în vederea asigurării drepturilor fundamentale ale tuturor femeilor și bărbaților din comunitate, inclusiv celor din grupuri vulnerabile, a democrației locale și echilibrului ecologic. Asociația este una comunitară și are în componența sa trei sate: Ivancea, Brănești și Furceni.

M-am implicat în această activitate, unul din obiectivele mele fiind de a oferi oportunitatea pentru femeile atât din comuna Ivancea, cât și din localitățile vecine să beneficieze de informația necesară și utilă pentru dezvoltarea abilităților personale și profesionale, în același timp să-și găsească un loc de muncă sau chiar să-și inițieze o afacere proprie, prin aceasta să-și asigure un venit stabil în familie și un viitor acasă. De aceea, mi-am propus să promovez proiecte de valoare socială.

Pe parcursul unui an, de când fințează asociația, au fost

Politici de gender în comunitățile rurale

Aceste politici sunt promovate prin asociațiile comunitare locale din cadrul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, implementat de Guvernul Republicii Moldova cu suportul PNUD și UN Women, cu susținerea financiară a Guvernului Danemarcei. Una dintre aceste organizații obștești este „Asociația Comunitară Locală Ivancea,” Orhei, în frunte cu Marina Borș, licențiată în drept, căreia îi oferim cuvântul pentru o scurtă prezentare a asociației.

implementate trei proiecte.

În urma implementării proiectelor, am observat un interes deosebit din partea femeilor de a se implica activ în viața comunitară. În acest context, a fost lansată ideea de a iniția un nou proiect de abilitare a femeilor, scopul fiind de a spori nivelul de informare și instruire profesională a femeilor din grupurile cu posibilități reduse, astfel contribuind la crearea unui mediu adecvat realizării vieții personale și profesionale. Și acum este în deplină desfășurare cel de-al patrulea proiect, **„Reorientarea profesională a femeilor din localitățile rurale ale r. Orhei”**. Am beneficiat de un grant din partea Organizației Internaționale pentru Migrație pentru a implementa acest proiect ce are ca bază un parteneriat public-privat, unde grupul-țintă

Marina BORȘ,
Asociația comunitară
locală „Ivancea”

il constituie femeile potențial migrante, femeile revenite, femeile vulnerabile din comunitate, iar activitățile de bază sunt axate pe consiliere, informare, mentorat, susținerea inițiativelor antreprenoriale și facilitarea angajării în câmpul muncii. În acest context, avem o largă susținere din partea

administrației raionale și a primăriilor celor trei sate.

Recent, a avut loc primul atelier de lucru cu femeile din raionul Orhei, în cadrul căruia a fost oferită consultanță în legislația muncii. Pe parcursul lunilor martie – mai, participantele (în număr 40 de femei) vor avea posibilitatea de a-și fortifica cunoștințele și abilitățile în domeniul antreprenoriatului, de a se angaja în câmpul muncii, de a fi informate despre actele legislative legate de Codul muncii, despre oportunitățile de finanțare, oferite de către donatori.

Proiectul „Reorientarea profesională a femeilor din localitățile rurale ale r. Orhei” este parte componentă a proiectului „Încurajarea Parteneriatului public-privat pentru o dezvoltare economică durabilă în Republica Moldova.”

Mizăm pe spiritul antreprenorial al sătenilor

Nicolae TUDOREANU,
primar al c. Feștești,
raionul Ștefan Vodă

Prin intermediul ziarului „Funcționarul Public” vreau să-mi expun câteva opinii referitor la noua legislație privind finanțele publice locale. Indiscutabil, este un avantaj pentru primării, deoarece dacă vechiul sistem de finanțare „era centrat pe cheltuieli, apoi noul sistem este centrat pe venituri.”

Până acum, primarii nu erau interesați să inventarieze toate resursele locale, pentru că, dacă încasau mai multe venituri într-un an, în anul următor primeau mai puțini bani de la bugetul de stat.

Odată cu intrarea în vigoare a noii legislații situația s-a schimbat.

Ce se schimbă? Până în prezent, primăriile din zona rurală primeau finanțare de la centrele raionale, iar banii aveau o destinație prestabilită.

Din 2015, banii în bugetele locale sunt virăți direct de la Chișinău, de către Ministerul Finanțelor. Aleșii locali vor avea libertatea să cheltuiască sumele distribuite în funcție de nevoile comunității. Cu toate că, deocamdată, bugetul local nu diferă cu mult de cel din anii precedenți, fiind format din 20% încasări din impozite și 80% - finanțare de la bugetul de stat, noua modalitate de alocare a banilor la bugetele locale „te face să pui capul în mișcare”. Primarii satelor din Republica Moldova vor trebui să dea dovadă de mai multă inițiativă și exigență în colectarea taxelor la bugetele locale, să creeze noi locuri de muncă în localitățile pe care le conduc.

Cum anume ar putea un

primar să facă acest lucru? Consider, că edilii ar trebui să recurgă la parteneriate public-private, să dea terenuri în arendă, să înființeze întreprinderi de prestare a serviciilor publice. Dar aici apare o problemă și, destul de serioasă. În satele din Republica Moldova specialiști în elaborarea unor proiecte de acest fel lipsesc, dar cred că, odată cu descentralizarea financiară, domeniul autorităților publice locale va deveni atractiv, întrucât primarii vor putea fixa singuri salariile angajaților și vor reuși să atragă buni specialiști.

Până acum noi nu puteam stabili nici salariile, nici să ne elaborăm propriile state de personal, eram, de fapt, ghidați de niște hotărâri de guvern. Acum această descentralizare ne deschide niște porțițe și, sper, să atragem resurse umane de calitate în domeniul nostru, ca ulterior să putem pune în aplicare nu doar colectarea veniturilor, dar și dezvoltarea economică locală. Dar ar fi bine ca în pri-

vința pregătirii specialiștilor pentru elaborarea proiectelor și atragerea investițiilor în localitățile rurale să fim susținuți de la centru. Am în vedere, ca în sate să fie organizate cursuri de instruire pentru doritorii de a iniția afaceri în satele de baștină, pe care să le țină, de exemplu, specialiști și experți de la Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii, sau să fie organizate chiar de Academia de Administrare Publică. Astfel, ca parteneriatul public-privat să dea rezultatele scontate în fiecare primărie.

Noi, de exemplu, am repartizat recent un teren de 2 hectare pentru construcția unei uzine de colectare, sortare a prelucrare a deșeurilor menajere, unde vor fi create circa 100 noi locuri de muncă. Avem și alte idei pe care le vom realiza în viitorul apropiat. Așa că împreună, cu eforturi comune, vom face ca noua legislație să aibă un impact cât mai benefic atât pentru localitățile rurale, cât și pentru țară.

Mi-am realizat visul de a studia la Academie

Stimată redacție! M-am hotărât să vă scriu, după ce am susținut prima sesiune, specializarea Administrarea publică, învățământ cu frecvență redusă, pentru a-mi împărtăși gândurile și bucuriile de a fi masterandă la Academia de Administrare Publică, despre care am auzit atâtea lucruri frumoase, am cunoscut-o mai bine chiar în același an, 2010, când, în septembrie, am urmat cursul de perfecționare „Prevederile legale și practicele de lucru în administrația publică locală”, care m-a întărit și mai mult în convingerea de a face aici studiile de masterat.

Așa că studii superioare aveam, dar fără studii speciale în domeniul științei administrative nu poate fi vorba de o eficiență a lucrului din cadrul primăriei, în serviciul public, în general.

Academia de Administrare Publică, despre care am auzit atâtea lucruri frumoase, am cunoscut-o mai bine chiar în același an, 2010, când, în septembrie, am urmat cursul de perfecționare „Prevederile legale și practicele de lucru în administrația publică locală”, care m-a întărit și mai mult în convingerea de a face aici studiile de masterat.

Și prima sesiune mi-a lăsat cele mai bune impresii. Fiecare profesor are metode-

le personale unice de a ține prelegeri la cel mai înalt nivel.

Sesiunea a fost pe măsura cunoștințelor mele și, adăuga, că condițiile de aici mi-au oferit posibilitatea de a studia profund materialul pentru a avea o pregătire coerentă.

Fiind la studii cu frecvență redusă, lucrezi mult individu-

al, te autoperfecționezi multilateral.

Mă strădui să îmbin teoria cu practica mea personală și a colegilor din primărie, fiindcă unde este sârguință și efort este și rezultat.

Nu este ușor, dar cunoștințele pe care le acumulez treptat îmi dau speranța unor studii de excepție, aici, la Academia de Administrare Publică, ceea ce îmi va permite să-mi finalizez diploma de master cu rezultate bune pentru a-mi face o carieră de succes de funcționar public bine formată în viața socială.

Cu mult respect,
Daniela POPOVICI,
secretar al Consiliului local
Moara de Piatră (Drochia)

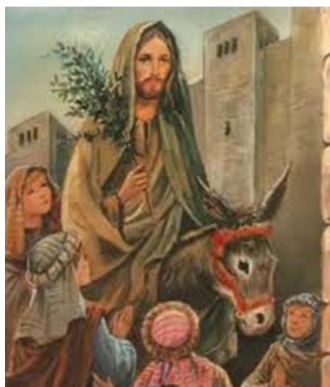

Lumina nestinsă a Sfintelor Paști

(Sfârșit. Început în pag. 1)

În prezent, vorbesc cu de la sine putere de lipsa iubirii, credinței adevărate în Dumnezeu și nu de cea mimată și de nevolația milenar-seculară a omului stăpânit de forțele adverse agresive și distructive. Or, cel ce-L iubește pe Dumnezeu nu poate ridica mâna asupra Creației Lui nemuritoare, inclusiv asupra Omului (asupra Cuvântului și a lui Dumnezeu, după mistici...).

Învierea Domnului ne amintește iar și iar că iubirea Celui de Sus este interminabilă și că El ne mai dă încă și încă o șansă de a conștientiza prima-

tul Acesteia și condiției noastre care descinde din cea cerească, divină. Când spunem, rostim „Christos a înviat!”, de fapt, înțelegem învierea Cuvântului întrupat.

De la Paștele dintotdeauna

al Învierii Domnului la Paștele Blajinilor triumphiul duminicilor (Duminica Floriilor, Duminica Paștilor și Duminica Paștilor Blajinilor), suprapus pe Vinerea Patimilor ne pune aceeași întrebare: când vom ajunge odată să ne pătrundem de Dorul și Lumina Celui de Sus, adică de iubirea lui solară și nemuritoare, întîistătătoare?

Dincolo de rămurelele de palmier de altădată, de Florile binecuvântate, de lacrimile de bucurie ale „Întâmpinării Domnului”, freamătă nestinsa memorie a civilizațiilor în drum spre Credință, spre Lumina cerească a Iubirii, a Conștiinței Universale, care va cunoaște

și lacrimile de sânge ale Fiului Omului care a răscumpărat păcatele oamenilor într-o le aduce iubirea – darul ceresc al Atoatetatălui.

Răstignirea și Învierea sunt vămi pentru care Iisus Christos a plătit cu propria suferință și iubire pentru iubirea ce ne-a adus-o ca Testament și pe care omenirea urmează a o conștientiza întru a-și duce cu smerenie crucea spre soarele Credinței și slujirii smerite a Celui care ne-a creat după chipul și asemănarea Lui. Paștile vin și se duc, se duc și vor veni spre a putea sorbi din Lumina nestinsă a Iubirii întru împlinirea omenească și dumnezeiască sub semnul divin al căreia am fost, suntem și vom fi.

Tudor PALLADI

Bisericuță ca de pe vremea lui Ștefan cel Mare

Preotul Sergiu Aga (33 de ani) face parte din pleiada de tineri școliți în România care fac cinste Mitropoliei Basarabiei. Cu răbdare și multă trudă, a adunat în jurul său comunitatea românească din Orhei și a ridicat o biserică de toată frumusețea. Împreună cu soția sa, desfășoară multe activități sociale și culturale, fiind convins că „nu există biserică fără oameni.”

Când a venit la Orhei, în 2006, parohia sa exista doar în acte. Construcția locașului a început în 2009 și, datorită sprijinului financiar al De-

partamentului Românilor de Pretutindeni și al Consiliului raional Orhei, este gata acum să-și primească enoriașii la primul hram, pe 25 aprilie. De

la intersecția unde părintele a înălțat o cruce maramureșeană din lemn, biserica se vede ca-n palmă și pare o jucărie ruptă din portretele votive cu Ștefan cel Mare. Deosebită o fac și vitraliile înalte care estompează razele solare ziua și aruncă o lumină difuză noaptea.

Pe sticlă sunt imprimate chipurile tuturor sfinților români, unul dintre care este patronul spiritual al parohiei. Canonizat în 2003, Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului este un reprezentant al migrației rusești din timpul țarului Petru cel Mare, care a ajuns în părțile Buzăului și a înființat mai multe mănăstiri în zona Vrancei, a făcut multe traduceri din greacă și a fost duhovnicul Sfântului Paisie Velicovschi.

Campania de Paști „Masa Bucuriei”

Prânzuri calde au fost distribuite gratuit oamenilor nevoiași în cadrul campaniei

de Paști „Masa Bucuriei”, organizată de Misiunea Socială „Diaconia” a Mitropoliei Basarabiei în 13 localități din țară. În cadrul campaniei au fost donate 22 de tone de produse alimentare. Donațiile au devenit prânzuri care au fost distribuite zilnic beneficiarilor cantinei sociale, iar peste 800 de bătrâni și familii social-vulnerabile au primit pachete sociale în ajunul Sfintelor Sărbători de Paști. Potrivit unui comunicat de presă al Misiunii „Diaconia”, doar la Chișinău au fost colectate 19 tone de produse alimentare.

Toate resursele acumulate în campanie vor deveni prânzul cald al beneficiarilor cantinei

socială mobile „Aproape de Aproapele”, care deservește zilnic peste 180 de persoane nevoiaș din Chișinău și 100 de bătrâni din teritoriu. Pachetele sociale vor ajunge la familii din Chișinău, Edineț, Ungheni, Stăuceni, Bălți, Călărași, Cahul, Dondușeni, Ștefan Vodă, Căușeni, în alte localități.

Campania de Paști „Masa Bucuriei” este desfășurată pentru al 6-lea an consecutiv de către Misiunea Socială „Diaconia” a Mitropoliei Basarabiei, scopul fiind colectarea de produse alimentare pentru cantinele sociale ale organizației, servicii unde zilnic beneficiază de un prânz cald bătrânii singuratici, persoanele fără de adăpost, bolnavii ținându-și la pat.

Savanții UTM în topul produselor științifice

Estimând rezultatele cercetărilor științifice din ultimii ani, Academia de Științe a Moldovei a selectat 100 de produse științifice cu potențial de implementare în serie întru impulsivarea dezvoltării social-economice a R. Moldova.

În topul celor mai buni cercetători au intrat și reprezentanții Universității Tehnice a Moldovei, cu 12 invenții:

- **Microhidrocentrală cu rotor hidrodinamic modular modificat;**
- **Turbină eoliană cu ax orizontal;**
- **Sistem hibrid eolian-solar;**
- **Instalație fotovoltaică cu orientare automată la soare;**
- **Sistem de iluminare a căminelor studențești în baza diodelor superluminiscente;**
- **Complex fizioterapeutic multifuncțional;**
- **Mamograf digital mobil**

instalat pe caroseria automobilului IVECO DAILY 35C12;

- **Dispozitiv complex de înregistrare și prelucrare a semnalelor activității cardiace;**

- **Dispozitiv de iradiere a țesuturilor vii Biofoton;**

- **Generator termic – convertizor electromecanic al energiei mecanice direct în energie termică;**

- **Pompă de căldură cu potențial redus al solului și radiației solare;**

- **Uscătorie în bază de pelețe pentru fructe și legume.**

Vă prezentăm în continuare, mai pe larg, prima invenție din această listă, „**Microhidrocentrala cu rotor hidrodinamic pentru conversia energiei cinetice a apei curgătoare**”, autori - Ion BOSTAN, academician, rector al Universității Tehnice a Moldovei, și Valeriu DULGHERU, doctor habilitat, profesor universitar.

Microhidrocentrala

„Secolul al XIX-lea a fost unul al aburilor, secolul al XX-lea - al electricității, iar al XXI-lea va fi al energiilor regenerabile sau nu va fi deloc” - slogan al mediului academic.

Una dintre cele mai mari provocări ale secolului al XXI-lea constă în asigurarea accesului fiecărui cetățean al Planetei la energie nonpoluantă, durabilă, care, conform Comisiei ONU, înseamnă „o dezvoltare care satisface necesitățile prezentului, fără a compromite capacitățile viitoare generații să-și satisfacă propriile necesități”. Dat fiind faptul că producerea energiei din surse fosile provoacă poluarea mediului, creșterea pericolului pentru sănătate, schimbarea climei etc., căutarea unor surse noi, alternative, de energie, inventarea unor sisteme performante de conversiune a energiilor regenerabile reprezintă o preocupare de bază a inventatorilor la acest început de mileniu trei.

Energia hidrolică este cea mai veche formă de energie regenerabilă folosită de om și

care a devenit una dintre cele mai utilizate, în prezent, surse de energii regenerabile, fiind și una dintre cele mai bune, ieftine și curate surse de energie. Energia hidrolică poate fi captată sub două forme: energie potențială (de cădere liberă a apei) și energie cinetică (de curgere a apei). Analiza sistemelor existente de conversiune a energiei hidrolice a demonstrat oportunitatea dezvoltării sistemelor de conversiune a energiei cinetice a apei, comparativ cu cele ale energiei potențiale, asigurată de o serie de avantaje. În plan tehnic, sistemele de conversiune a energiei hidrolice relativ simple. În plan economic, se reduc esențial costurile lucrărilor civile. În plan ecologic, lipsa barajelor și lacurilor de acumulare.

Pentru sporirea eficienței microhidrocentralelor de

flux la Universitatea Tehnică a Moldovei a fost fondat Centrul de Elaborare a Sistemelor de Conversiune a Energiilor Regenerabile (CESCER), dotat cu potențial uman calificat, tehnic de proiectare și cercetare

performante. Rezultatele cercetărilor au fost publicate în 3 monografii, inclusiv, o monografie editată în limba engleză la editura Springer. Noutatea realizărilor este protejată cu 14 brevete de invenție.

Pentru a evita construcția unui baraj, energia cinetică a râului poate fi utilizată folosind turbine de curenți de apă. Acest gen de turbine se instalează ușor, se operează simplu și costurile de întreținere sunt convenabile. Într-o roată hidrolică clasică cu ax orizontal în procesul de conversiune a energiei cinetice a apei participă, practic, o singură pală, iar adâncimea maximă, la care este afundată, constituie cca 2/3 din înălțimea ei h. De aceea, eficiența acestor roți hidrolice este mică.

Căutările insistente ale autorilor au condus la elaborarea și brevetarea unor **soluții tehnice performante de microhidrocentrale de flux**, bazate pe utilizarea a două efecte fizice: efectul de presiune a apei pe o suprafață (utilizat în toate soluțiile existente) și efectul hidrodinamic, generat de profilul hidrodinamic al paletelor și orientarea paletelor în poziții optime față de curenții de apă din punctul de vedere al conversie-

unii energiei cinetice a apei.

În baza soluțiilor tehnice brevetate a fost elaborată o serie de construcții de microhidrocentrale de flux, care includ un rotor cu ax vertical cu pale cu profil hidrodinamic în secțiune

normală, legate între ele printr-un mecanism de orientare a lor față de direcția curenților de apă. Mișcarea de rotație a rotorului cu ax vertical este multiplicată prin intermediul unui sistem de transmisiuni mecanice și este transmisă unui generator electric sau unei pompe hidrolice. Nodurile enumerate sunt fixate pe o platformă instalată pe corpuri plutitoare cu autoreglare față de nivelul apei. Platforma este executată din două părți legate între ele articulat, este dotată cu un troliu manual pentru scoaterea rotorului din apă în scopuri de prospectare sau conservare pe timp de iarnă și este legată de țărnam prin intermediul unei ferme metalice articulate și a unor cabluri de detensionare.

În baza construcțiilor elaborate, au fost fabricate trei tipodimensiuni de microhidrocentrale de flux, care sunt testate pe Poligonul de încercări al UTM de pe râul Prut. Odată cu finalizarea acestor testări, urmează să fie produse în serie, la comandă. Microhidrocentralele pot fi integrate atât în sisteme de producere a energiei electrice pentru încălzirea spațiilor locative, sociale, a altor încăperi, cât și în sisteme de irigare a culturilor agricole.

Activități anticorupție în misiunile diplomatice...

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în comun cu Centrul Național Anticorupție, au inițiat procesul de evaluare a riscurilor instituționale de corupție în cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova în străinătate.

La prima ședință a grupului de lucru din cadrul Ministerului, desfășurată la 27 martie curent, a fost aprobat planul de activitate respectiv, fiind stabilite sarcinile și etapele realizării întregului proces de evaluare a riscurilor instituționale de corupție.

Procesul de evaluare ur-

mează a fi finalizat la sfârșitul anului curent, prin elaborarea și aprobarea Planului de integritate care va stabili măsuri de diminuare sau de control ai factorilor instituționali de corupție identificați.

Din componența grupului de lucru face parte un reprezentant al CNA care își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile stabilite la lit. e), alin. (1), art. 4 al Legii cu privire la Centrul Național Anticorupție, nr. 1104-XV din 06.06.2012, „[...] asigurarea desfășurării evaluării riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice prin instruire și consultare, monitorizare și analiză a datelor referitoare la evaluarea riscurilor de corupție, precum și coordonarea elaborării și executării planurilor de integritate.”

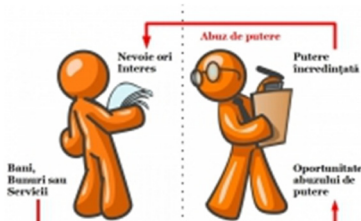
... și în Serviciul Vamal

Un grup de lucru format din ofițeri Centrului Național Anticorupție și angajați ai Vămii a demarat evaluarea riscurilor de corupție în cadrul unor subdiviziuni ale Serviciului Vamal.

Membrii grupului de lucru vor avea misiunea de a identifica factorii instituționali care ar putea favoriza în mod direct sau indirect flagelul corupțional în cadrul entității cu înaintarea propunerilor de lichidare sau minimizare a acestora.

Astfel, ofițerii s-au întrunit într-o primă ședință unde au discutat aspecte privind organizarea și desfășurarea procesului de evaluare.

În activitatea sa, grupul va fi asistat de un specialist în domeniul prevenirii corupției

din cadrul CNA, care va asigura buna desfășurare a procesului de evaluare prin instruire, consultări, monitorizare și analiză.

Mai mult decât atât, până la finele lunii octombrie curent, grupul de lucru va elabora proiectul Planului de integritate ce va conține activități specifice de prevenire a corupției în domeniul vamal și care urmează a fi coordonat cu toate subdiviziunile SV.

Evaluarea riscurilor de corupție din cadrul autorităților și instituțiilor publice este o

acțiune prevăzută de Planul de acțiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție

pe anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 76 din 16.05.2014.

Judecător corupt

Procuratura Anticorupție anunță despre reținerea în flagrant a unui judecător din cadrul Judecătoriei Anenii Noi, fiind bănuț de comiterea coruperii pasive, anunță Procuratura Generală. Operațiunea de reținere a fost realizată în capitală, de Procuratura Anticorupție și ofițerii de investigații ai CNA, în rezultatul documentării acțiunilor magistratului timp de peste 3 luni.

În această perioadă, judecătorul a pretins și primit, în trei tranșe, de la ruda unei părți implicate într-o cauză civilă, aflate la el în procedură, suma de 1000 euro în vederea adoptării unei hotărâri favorabile.

Acesta a fost reținut imediat după primirea celei de-a treia tranșe de bani pretinse – 400 euro, fiind plasat în izolatorul de detenție preventivă al CNA.

Dacă va fi recunoscut vinovat de cele incriminate, judecătorul riscă închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de până la 10000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

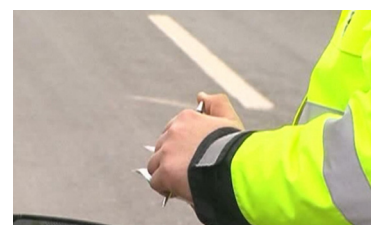
Pe durata ultimului an și jumătate, acesta este al cincilea caz de documentare a magistraților pentru acte de corupție, anterior, fiind reținuți pentru acțiuni similare patru judecători din raioanele Telenesti, Căușeni, Criuleni și Glodeni, doi dintre ei fiind deja condamnați.

Inspector MAI trimis în judecată

Un colaborator MAI este învinuit de procurori că, în octombrie 2013, aflându-se în or. Cahul a stopat un automobil la volanul căruia se afla un șofer fără permis de conducere.

Polițistul a pretins de la contravenient 1.000 de lei pentru a nu-i întocmi proces-verbal. Inspectorul a fost reținut de procurori și ofițerii CNA o zi mai târziu, imediat după primirea sumei solicitate.

La ora actuală, procurorii au finalizat urmărirea penală și au expediat instanței de judecată cauza penală spre examinare, polițistul având

interdicția de a părăsi hotarele țării.

Dacă va fi recunoscut culpabil de cele incriminate, inculpatul riscă până la 7 ani închisoare cu amendă în mărime de până la 3.000 u. c. și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

Teorii despre originea obiceiului vopsirii ouălor de Paști

Creștinii ortodocși vopsesc ouăle de Paști în Joia Mare. Originea acestui obicei este destul de incertă, existând mai multe variante în legătură cu apariția lui. Unele legende spun că în ziua răstignirii lui Hristos toate ouăle din lume s-au înroșit. Altele spun că, în ziua răstignirii, Fecioara Maria a plecat cu un coș de ouă spre Pilat pentru a-l îndupleca să-L ierte pe Iisus. Pe drum, Fecioara ar fi obosită și s-a așezat să se odihnească. Când a pornit din nou la drum, a observat că ouăle se înroșiseră, iar Fecioara a înțeles că fiul ei deja murise.

Mai multe variante despre originea acestei tradiții citiți în rândurile de mai jos.

O SĂRBĂTOARE A PRIMĂVERII.

Ouăle erau adesea asociate cu sărbătorile și festivitățile păgâne dedicate primăverii. Ouăle erau simbolul renașterii și începerii unei noi vieți.

Adesea, ouăle erau decorate și oferite în dar familiilor și prietenilor. Simbolul renașterii se potrivește foarte bine cu simbolistica sărbătorii de Paști, care semnifică învierea lui Iisus.

De aceea, practica decorării și oferirii ouălor în dar a fost preluată de creștini ca parte a tradițiilor ce marchează sărbătoarea Învierii.

O TRADIȚIE MESOPOTAMIANĂ.

Potrivit unor surse, primii creștini din Mesopotamia au vopsit ouăle în roșu în memoria sângelui vărsat de Iisus pe cruce. Biserica ortodoxă ar fi

preluat acest obicei care continuă până în zilele noastre.

O TRADIȚIE REGALĂ.

Regele Edward I al Angliei s-ar putea să fi avut și el o contribuție la apariția acestei tradiții care însoțește sărbătoarea Paștilor.

În secolul al XIII-lea, Edward I a comandat ca 450 de ouă să fie colorate și decorate cu frunze de aur.

Aceste ouă au fost oferite

ulterior cadou de către rege tuturor membrilor familiei regale.

MARIA MAGDALENA ȘI OUĂLE ROȘII.

Tradiția creștin-ortodoxă arată că Maria Magdalena este un factor-cheie în apariția acestui obicei. Astfel, se spune că Maria Magdalena ar fi călătorit la mormântul lui Iisus la trei zile după crucificare.

Ea a luat cu ea un coș cu ouă fierte pentru a le dăruia celorlalte femei care jeleau la mormântul lui Iisus.

Când a ajuns și a găsit lespedea dată la o parte și mormântul gol, ouăle din coș s-ar fi colorat într-un roșu aprins.

O altă legendă spune că, Maria Magdalena ar fi mers la împăratul roman Tiberius după învierea lui Iisus, saluându-l cu cuvintele: „Iisus a înviat”. Tiberius i-ar fi replicat, arătând cu mâna spre un ou, că „Iisus nu a înviat așa cum acest ou nu e roșu”.

Oul s-ar fi aflat fie în mâna Mariei Magdalena, fie pe o masă, iar acesta s-a făcut roșu cum Tiberius și-a terminat de rostit vorbele.

FECIOARA MARIA ȘI OUĂLE ROȘII

Alte legende susțin că mama lui Iisus s-ar afla, de fapt, la originea acestei tradiții. Fecioara Maria se afla la crucificarea lui Iisus și ar fi avut un coș cu ouă cu ea. Într-o variantă, sânge din rănilor lui Iisus ar fi căzut pe ouă, înroșindu-le, iar într-o alta, Fecioara Maria i-ar fi implorat pe soldații care asistau la răstignirea lui Iisus să fie mai blânzi cu fiul ei. Ea le oferea soldaților ouă, iar când lacrimile ei cădeau pe acestea, ouăle deveneau roșii.

Abonarea 2015

Continuă abonarea pentru anul 2015 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Vitalie NICA - redactor, designer

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.
Dat la tipar 15.04.2015

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică